

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії
Рівненського державного
гуманітарного університету

проф. Р. М. Постолюк
«10» березня 2020 р.

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 028 «МЕНЕДЖМЕНТ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»
для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» на основі здобутого
ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра**

Схвалено вченою радою художньо-педагогічного факультету
Протокол № 2 від 25 лютого 2020 р.)

Голова вченої ради
художньо-педагогічного факультету доц. Н. Б. Дзюбишина

Схвалено навчально-методичною комісією художньо-педагогічного факультету
Протокол № 2 від «25» лютого 2020 р.

Голова навчально-методичної комісії
художньо-педагогічного факультету проф. В. О. Богатирьов

Голова фахової атестаційної комісії проф. каф. С. В. Виткалов

Розробники: проф. кафедри С. В. Виткалов
доц. Л. К. Костюк, доц. Н. Г. Шолудько

Програма фахового випробування зі спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра. С. В. Виткалов, Л. К. Костюк, Н. Г. Шолудько. Рівне: РДГУ, 2020. 16 с.

Розробники:

Виткалов С. В., доктор культурології, професор кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ

Костюк Л. К., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ

Шолудько Н. Г., доцент, доцент кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ

Рецензент:

Волков С. М., доктор культурології, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту культурології Національної академії мистецтва України.

Програма фахового випробування «Основи менеджменту; управління соціокультурною діяльністю» зі спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра визначає вимоги до рівня підготовки вступників у межах підготовки у закладі вищої освіти, зміст основних освітніх компетентностей, критерії оцінки відповідей вступників, рекомендовану літературу та інформаційні ресурси.

Розглянуто на засіданні кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ (протокол №2 від «11» лютого 2020 р.).

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	5
МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ	5
МОДУЛЬ 2. УПРАВЛІННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ	7
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ	14
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	15
ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС.....	16

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного випробування складається з двох модулів (основи менеджменту, управління соціокультурною діяльністю), що відповідають змісту підготовки магістра за спеціальністю 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» і передбачає комплексну оперативну оцінку знань, умінь і навичок щодо їх використання під час розв'язання професійних завдань майбутньої професійної діяльності.

Зміст програми представляє навчальний матеріал, який зосереджує увагу на теоретичних та практичних засадах розвитку менеджменту соціокультурної діяльності.

Програма фахового випробування складається з пояснювальної записки, в якій висвітлюються мета вступного випробування, вимоги до рівня підготовленості вступника, порядок проведення вступного випробування, порядок оцінювання відповідей вступників; зміст тем та питань вступного випробування; критерії оцінювання відповідей вступників; надається список рекомендованої літератури та інформаційного ресурсу.

Мета фахового випробування полягає в перевірці рівня теоретичних знань вступників з дисципліни «Основи менеджменту; управління соціокультурною діяльністю». Програма фахового випробування складена з урахуванням змісту програм підготовки фахівців на основі здобутого ступеня вищої освіти (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра.

Фахове випробування покликане вирішити такі завдання:

- комплексно перевірити рівень засвоєних знань вступників з менеджменту соціокультурної діяльності;
- виявити наявні уміння вступників щодо застосування набутих практичних знань для аналізу соціокультурної діяльності закладів культури України;
- з'ясувати рівень загальної та комунікативної культури вступників.

Вимоги до підготовленості вступників. На фаховому випробуванні вступник повинен продемонструвати:

- ґрунтовні знання з основ менеджменту;
- базові знання з основ менеджменту та управління соціокультурною діяльністю;
- знання понять та категорій дисципліни;
- уміння підтверджувати теоретичні положення фактами з менеджменту соціокультурної діяльності;
- уміння формулювати та використовувати наукові поняття та категорії;
- уміння аналізувати соціокультурні процеси та явища в сучасних умовах.

Фахове випробування проводиться в усній формі. У фаховому випробуванні беруть участь вступники на основі здобутого ступеня вищої освіти (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра.

Порядок проведення вступного випробування.

Вступне випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією Рівненського державного гуманітарного університету.

Допуск до вступного випробування вступників здійснюється за умови наявності аркуша результатів вступних випробувань та документа, що засвідчує особу (паспорт).

Фахове випробування проводиться в усній формі, що передбачає надання відповідей на питання екзаменаційних білетів. Вступник отримує тільки один комплект екзаменаційних завдань, заміна завдань не дозволяється. Екзаменаційні білети складаються відповідно до даної програми, друкуються на спеціальних бланках за встановленим зразком та затверджуються головою приймальної комісії Рівненського державного гуманітарного університету.

Під час фахового випробування вступник має право звернутися до екзаменаторів з проханням щодо уточнення умов завдань. Натомість вступнику не дозволяється користуватися сторонніми джерелами інформації (електронними, друкованими, рукописними) та порушувати процедуру проходження фахового випробування, що може бути причиною для відсторонення вступника від вступних випробувань.

Для письмового запису відповідей на екзаменаційні завдання використовуються аркуші усної відповіді відповідного зразка. Після внесення вступником відповіді до зазначеного аркушу він ставить під нею свій підпис, що підтверджується підписами голови та екзаменаторами фахової атестаційної комісії.

Порядок оцінювання відповідей вступників.

Оцінювання відповіді вступників на вступному випробуванні здійснюється членами фахової атестаційної комісії, призначеної згідно з наказом ректора.

Оцінки відповіді кожного вступника визначаються за 200-бальною шкалою.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 1. Сутність менеджменту як процесу управління. Його структура і функції

Нові форми управлінської діяльності в сучасних умовах. Україна і європейський світ. Спроба перенесення принципів і форм управління, притаманних західному світу в сучасну Україну. Позитивні і негативні сторони цього процесу. Поняття менеджменту. Основні складові цього терміну і його відмінність від традиційних форм управління в Україні. Форми використання менеджменту в сучасній управлінській практиці в галузі культури. Основні функції менеджменту.

Сутність менеджменту як процесу управління: сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих функцій, методів, управлінських рішень та інших складових менеджменту. Мета управлінського процесу, його учасники, засоби здійснення. Управлінські процедури: цілевизначення, інформаційне забезпечення, аналітична діяльність, вибір варіанту дій, реалізація рішення, зворотний зв'язок. Особливості процесу управління: безперервність, нерівномірність, циклічність, послідовність, надійність.

Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Умови прийняття управлінських рішень. Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Взаємозалежність рішень. Підходи до прийняття рішень. Якість управлінських рішень. Проблемний ряд сучасної управлінської практики і шляхи виходу з управлінської кризи у сфері культури.

Тема 2. Культурна політика держави як мікроінструмент культурного процесу

Культурна політика як специфічна царина публічного політичного процесу, яка віддзеркалює головні принципи та цінності в культурному житті на міждержавному, національному та місцевому рівні.

Культурна політика держави як інструмент культурного руху громадянського суспільства до гармонійного та якісного життя пересічної людини, залучення історико-культурного доробку та змісту сучасних естетичних ідей до широкого користування у суспільстві.

Культурна політика як інструмент відтворення культурного життя. Завдання культурної політики: встановлення засад регулювання суспільних відносин у галузі історико-культурної спадщини (пам'ятки історії та культури усіх типів), музейної та бібліотечної справи; визначення впливу культури на процес організації дозвілля громадян; визначення місця і ролі візуального мистецтва (образотворчого мистецтва, кінематографу, архітектури, дизайну), виконавських видів мистецтва (музика, театр, спів, танок, цирк), художньої літератури та поезії, а також громадського теле- та радіомовлення.

Тема 3. Галузь культури як об'єкт управління

Міністерство культури України як центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику в галузі культури і мистецтв шляхом здійснення управління в цій галузі, а також несе відповідальність за її розвиток.

Основні завдання Міністерства культури України (реалізація державної політики у сфері культури, збереження культурно-мистецького надбання, розвиток соціальної та ринкової інфраструктури у сфері культури і мистецтв, забезпечення ефективного управління галуззю, розширення міжнародного культурного співробітництва та розвиток культурних зв'язків та ін.)

Система органів виконавчої влади (Міністерство культури України, Міністерство культури Автономної республіки Крим, управління культури і туризму обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, відділи культури і туризму районних державних адміністрацій).

Тема 4. Планування як функція менеджменту

Планування як основна функція менеджменту, що зв'язує всі управлінські функції. Планування як вид управлінської діяльності, що визначає перспективу й майбутній стан організації, шляхи й способи його досягнення. Планування як необхідна умова успішної діяльності організації в майбутньому, процес підготовки обґрунтованих перспективних рішень.

Головні завдання планування. План як деталізована сукупність рішень, які підлягають реалізації, перелік конкретних заходів і їхніх виконавців.

Функція планування у зв'язку з іншими функціями управління.

План як результат процесу планування. Види планування (корпоративне планування – установи в цілому; за видами діяльності – підготовка соціокультурного проекту, на рівні конкретного підрозділу – роботи методичного кабінету). Види планування за функціями (виробниче, фінансове, кадрове, маркетингове).

Тема 5. Координація зусиль колективу як функція менеджменту

Сутність координації. Координація як інструмент забезпечення узгодженості дій усіх ланок управління, збереження, підтримки і вдосконалення режиму роботи організації (установи).

Координація як функція менеджменту, що являє собою вид діяльності з погодження та впорядкування зусиль учасників виконання того чи іншого завдання.

Координація як інструмент, що забезпечує взаємодію різних частин організації в інтересах виконання поставлених перед нею завдань. Координація конкретно визначає хто, що і коли робить, з ким і як взаємодіє, в якому порядку передає власні результати праці іншим учасникам діяльності і користується їхніми результатами.

Тема 6. Контроль за виконанням поставлених завдань як функція менеджменту

Контроль як традиційна складова виконання ухвалених рішень. Сутність контролю. Види контролю в сучасних умовах.

Контроль як провідна функція менеджменту. Контроль як процес спостереження за тим, як організація (установа, підприємство) рухається до наміченої мети та коригування відхилень від прийнятого курсу у разі необхідності.

Практика реалізації управлінських рішень в сучасних українських реаліях. Організаційна культура персоналу і проблеми функціонування культурної сфери сучасної держави.

Тема 7. Маркетинг у системі управлінської діяльності

Маркетинг як інноваційна форма вивчення попиту споживачів культурних цінностей та управління установами культури. Маркетинг і менеджмент як система об'єднання зусиль для задоволення потреби і попиту споживача. Маркетингова політика держави у сфері культури. Особливості культурного продукту та механізмів його просування на ринку культурних послуг. Матеріальні та духовні культурні продукти. Їх характеристика.

Маркетинг як діяльність, спрямована на досягнення цілей підприємств, установ, організацій шляхом формування попиту та максимального задоволення потреб споживачів. Функціональний підхід до маркетингового управління. Розробка плану виготовлення

культурного продукту та формування цінової політики. Реклама як інструмент просування культурного продукту (концерту, експонування виставки, фестивалю тощо) до споживача. Облік і контроль як важливий чинник маркетингової стратегії. Проблеми розвитку маркетингових стратегій у галузі культури на сучасному етапі.

Форми використання маркетингу в культурному просторі України. Сучасна управлінська сфера України очима молоді. Проблемний ряд маркетингової практики і шляхи пошуку оптимальних рішень просування культурних послуг в Україні.

Тема 8. Фактори успішної діяльності менеджера

Фактори, необхідні для успішної діяльності менеджера: вміння створювати результати, бажання і здатність нести відповідальність за доручене завдання, готовність до процесу змін.

Мистецтво приймати швидкі рішення як фактор успішної діяльності менеджера. Фахова та психологічна готовність до загального керівництва. Творчий підхід до своєї роботи. Постійне самоудосконалення і висока загальна психічна і фізична форма. Уміння правильно використовувати свій час. Готовність до мотивування себе і персоналу. Готовність працювати на чолі добре підготовленого професійного персоналу. Готовність до політичного управління.

Ефективний менеджер як людина, що уміє творчо мислити, цінує ініціативу своїх співробітників, створює умови для реалізації їхніх ідей. Розвиток соціально-психологічних якостей менеджера: управлінської культури, розуму, ерудиції, культури ділового спілкування, лідерських здібностей, колегіальності, толерантності, оптимізму, екстравертності, інтелектуальності, емоційної стійкості, почуття гумору, вміння створювати власний імідж. Розвиток моральних якостей менеджера: порядності, людяності, чесності, поваги до гідності людей, готовності допомагати, громадянської позиції, інтелігентності, національної свідомості.

Адміністративно-організаційні якості менеджера як основа його професійної діяльності. Розвиток адміністративно-організаційних якостей менеджера: оперативності, гнучкості управління, здатності стимулювати ініціативу, вміння доводити справу до завершення, вміння формувати команду та організовувати роботу підлеглих, здатності делегувати повноваження, вміння організувати час.

Тема 9. Формування позитивного психологічного клімату у колективі як функція менеджменту

Колектив як функціональна, професійно-кваліфікаційна, соціально-демографічна, вікова, соціально-психологічна структура. Роль корпоративної культури у формуванні колективу установи (організації): норми, цінності, традиції. Формальна і неформальна структури трудового колективу.

Психологічна складова та її врахування у сучасній управлінській діяльності. Поняття про психологічний клімат і його роль у життєдіяльності колективу. Приклади застосування нових форм впливу на психологічний клімат у практиці сучасної управлінської діяльності: вітчизняний та зарубіжний досвід.

Вимоги до професійних та психологічних якостей менеджера та його роль у формуванні позитивного психологічного клімату в колективі. Здатність управляти собою і своїм часом. Здатність визначати власні цілі і цілі закладу. Здатність займатися саморозвитком. Здатність вирішувати проблеми. Здатність до нововведень. Здатність впливати на підлеглих. Здатність розуміти сучасні підходи в управлінні соціокультурними процесами. Здатність керувати колективом, ефективно використовувати наявні кадри спеціалістів. Здатність навчати. Здатність формувати робочі групи, мотивувати колектив на здійснення поставлених завдань.

МОДУЛЬ 2. УПРАВЛІННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Тема 10. Ринок послуг соціокультурної сфери: загальна характеристика

Соціально-культурна сфера як сукупність закладів, що виробляють і реалізують товари та послуги, необхідні для задоволення соціально-культурних потреб людини. Соціокультурний та економічний аспекти діяльності.

Суть соціокультурного аспекту діяльності організацій соціокультурної сфери (збереження, виробництво, розповсюдження, засвоєння культурних цінностей), у процесі якого змінюються відносини між людьми. Обумовленість даного аспекту наявністю в окремих груп населення конкретних культурних потреб, а у підприємств соціокультурної сфери можливостей для їх задоволення.

Економічний аспект діяльності закладів соціокультурної сфери. Їх організаційно-правовий статус, наявність матеріально-технічної бази, джерел фінансування, механізмів планування, ціноутворення тощо.

Зосередженість закладів соціокультурної сфери на наданні соціальних (освіта, наукове обслуговування, охорона здоров'я, санаторно-курортні та оздоровчі послуги, фізична культура і спорт, туризм) та культурних послуг (дозвілля, культура, мистецтво).

Особливість надання безоплатних соціально-культурних послуг (дозвілля, освіта). Затребуваність безоплатних послуг як наслідок соціально-економічного стану у країні: позитивні та негативні аспекти проблеми.

Види безоплатних соціально-культурних послуг (гурткова робота, заняття колективів аматорської творчості, концерти аматорської творчості, фестивалі, народні гуляння, ярмарки, вечори відпочинку, презентації тощо).

Тема 11. Реклама у сфері соціально-культурних послуг

Реклама як інформація про якість товарів і видів послуг з метою їх реалізації та створення попиту на них, а також популяризації творів мистецтва, соціокультурних програм та ін. Реклама матеріальних та духовно-інтелектуальних цінностей та послуг. Значення реклами в емоційному впливі на майбутніх відвідувачів установ дозвілля.

Фірмовий стиль у рекламі – основний засіб формування іміджу. Графічний знак, емблема, вимоги до них. Фірмовий шрифт. Колір у рекламі. Слоган (постійний девіз, рекламна формула дозвіллевої організації). Текст – органічна частина реклами.

Особливості рекламування соціокультурних програм (афіші, запрошення, постери, радіо та телереклама, реклама в місцевій пресі та Інтернеті, пряма поштова реклама).

Тема 12. Сучасна соціально-культурна ситуація в Україні: стан та тенденції

Формування нової соціокультурної реальності та її риси. Втрата еталонних зразків культури, пошук нових культурних парадигм, становлення засад нового етапу розвитку української культури. Зміна статусу, ролі й функцій культури в умовах формування національної ідентичності. Стратегія соціально-культурного розвитку у нормативно-правових документах. Модернізація системи підготовки кадрів, Нові спеціальності рекреативно-розважального спрямування у закладах вищої освіти як вимога часу.

Діяльність державних та комерційних суб'єктів культури. Позитивні тенденції у сучасній соціокультурній ситуації (відновлення напрямів діяльності з національного та патріотичного виховання, збагачення культурних ініціатив шляхом розвитку видів та форм художньої творчості, розвиток індустрії розваг). Тенденції, що потребують переосмислення (надмірна комерціалізація дозвілля, нерозвиненість інститутів благодійництва і меценатства, незбалансованість діяльності різних соціально-культурних установ, застарілість матеріально-технічного оснащення галузі).

Тема 13. Інфраструктура соціально-культурної сфери

Інфраструктура соціально-культурної сфери як сукупність матеріальних, організаційних, інформаційно-методичних та інших умов засвоєння соціально-культурної діяльності на індивідуальному та суспільному рівнях, що забезпечують задоволення духовних потреб людей і розвиток їх творчого потенціалу.

Система освіти і засобів масової інформації як складові інфраструктури соціокультурної діяльності. Заклади мистецтва (театри, кіностудії, філармонії, цирки,

художньо-творчі майстерні, любительські студії, гуртки). Творчі Спілки та інші об'єднання художньо-творчої спрямованості. Науково-освітні заклади (музеї, історико-меморіальні комплекси, виставки, бібліотеки, лекторії, планетарії, зоопарки, ботанічні сади). Культурно-охоронні інститути (заповідники, центри екологічної культури, архіви, реставраційні майстерні). Культурно-дозвілєві заклади (клуби, будинки та палаци культури, парки культури, кінотеатри, центри молодіжного дозвілля, ігротеки, будинки художньо-технічної творчості, будинки урочистих подій).

Відомчі культурно-освітні заклади (будинки офіцерів, солдатські клуби, будинки культури поліції, будинки медичної просвіти. Будинки творчих працівників (письменників, художників, композиторів, акторів). Санаторно-курортні та спортивно-оздоровчі заклади (санаторії, пансіонати, будинки відпочинку, профілакторії, табори відпочинку, бази відпочинку, бази дозвілля, стадіони, спортивні зали, спортивні бази, пляжі). Туристично-екскурсійні заклади (готелі, мотелі, кемпінги, туристичні бази, туристичні поїзди, туристичні пароплави). Заклади розважально-комерційного дозвілля (мюзик-холи, вар'єте, дансинги, казино, ресторани, кафе, сауни, більярдні та інші центри ігрового дозвілля).

Тема 14. Дозвілля як комплексне соціально-культурне явище

Значення відпочинку в житті людини. Культура дозвілля. Дозвілля як суспільно нормований час. Добровільність, загальнодоступність, духовна вмотивованість як передумова участі людини у дозвілєвому процесі. Дозвілля як частина активного відпочинку, сукупність занять у вільний час. Розвиток інтелектуального та фізичного потенціалу особистості у процесі дозвілєвої діяльності. Індивідуальна й соціальна значимість дозвілля. Функції дозвілля (розвиваюча, пізнавальна, рекреаційна, гедоністична, комунікативна, виховна, естетична, розважальна, соціалізуюча та ін.)

Дозвілля як форма побутування етнокультурної традиції, простір для розвитку художньої творчості, відображення буденної та святкової фаз життя людини. Дозвілля як форма міжнародних культурних контактів.

Сфера дозвілля в умовах сучасної України. Її організаційно-методичне та фінансове забезпечення. Сутність використання менеджменту в дозвілєвій практиці установ культури. Відомі приклади використання менеджменту у сфері дозвілля. Проблемний ряд реалізації даного питання.

Тема 15. Дозвілля як галузь реалізації соціально-культурної діяльності

Поняття вільного часу, дозвілля, рекреації. Значення відпочинку и рекреації в житті людини. Культура дозвілля. Дозвілля як частина активного відпочинку, сукупність занять у вільний час. Розвиток інтелектуального, творчого та фізичного потенціалу особистості у процесі дозвілєвої діяльності. Формування національної свідомості: патріотизму, поваги до української культури та мови, державних символів в умовах дозвілєвої діяльності. Розвиток інтелектуального та фізичного потенціалу особистості у процесі дозвілєвої діяльності. Дозвілля як засіб соціалізації людини.

Багатовекторність структури дозвілля як передумова максимального забезпечення культурних інтересів та потреб суспільства.

Різновиди дозвілєвої діяльності. Особливості проведення (організації) дозвілля різних вікових категорій (дитяче, молодіжне дозвілля; дозвілля людей зрілого та похилого віку). Залежність форм дозвілля від місця та умов проведення, тривалості, кількості учасників, сезону, змісту діяльності та соціально-професійних ознак учасників.

Тема 16. Соціально-культурна функція народної художньої творчості

Народна творчість як історична основа розвитку світової художньої культури, одна з форм суспільної свідомості і суспільної діяльності, явище соціально зумовлене. Народна творчість як форма пізнання та відображення життя, створення його моделі засобами мистецтва. Художній синкретизм як ознака народної творчості. Актуальність надбань народного мистецтва у процесі національно-культурного розвитку суспільства.

Види художньої діяльності народу (поетична творчість, театральне, музичне, танцювальне, декоративне, образотворче мистецтво, народне будівництво тощо).

Календарні свята і обряди як духовні надбання багатьох поколінь. Язичницька основа календарних свят і обрядів. Роль народної обрядовості як соціокультурної форми функціонування ментальних стереотипів. Відображення колективних світоглядних уявлень про культуру, зв'язок людини з природою, принципи організації господарської діяльності, матеріальне і духовне буття людини крізь призму народних свят та обрядів. Етнічна своєрідність народних свят. Ритуально-міфологічна основа календарних циклів народних свят: особливості та форми вияву. Драматизовані календарно-обрядові дійства як форми соціально-культурної практики попередніх поколінь.

Соціально-культурний потенціал народних традицій, свят, обрядів. Сучасний стан та форми побутування народної художньої творчості, проблеми збереження, перспективи та напрями розвитку явища.

Тема 17. Діяльність бібліотек як галузевих закладів соціально-культурного профілю

Бібліотека як науково-освітній заклад. Класифікація бібліотек (публічні бібліотеки для дорослих, юнацтва та дітей; наукові та спеціальні бібліотеки). Централізовані бібліотечні системи. Республіканські, обласні, районні, міські, селищні та сільські бібліотеки. Стратегія розвитку бібліотечної справи у нормативно-правових документах. Основні форми діяльності: збір і зберігання фондів друкованої продукції, обслуговування читачів. Масові, групові та індивідуальні форми дозвілєвої діяльності бібліотек. Літературні аматорські об'єднання. Конкурси читців, художників-ілюстраторів. Організація літературних вечорів, презентацій, календарний свят, книжкових фестивалів, виставок тощо.

Функції сучасних бібліотек. Спільні форми роботи установ культури і бібліотек, маркетингова діяльність.

Тема 18. Діяльність концертно-видовищних закладів мистецтва

Концертно-видовищні заклади: театри, кінотеатри, концертні заклади, філармонії, цирк. Заклади мистецтв у структурі дозвілля. Театри як галузеві заклади соціально-культурного профілю (опери та балету, драматичні, оперети та музичної комедії, театри естради, лялькові, юного глядача, ін.). Цирки у структурі соціально-культурних інститутів (стаціонарні, пересувні, цирки на сцені, зооцирки). Сутність соціально-культурної діяльності концертних зал, концертних організацій (філармоній, хорів, оркестрів, танцювальних ансамблів та ін.). Кінотеатри: особливості діяльності у сучасних умовах. Форми і зміст діяльності концертно-видовищних закладів.

Тема 19. Діяльність науково-освітніх закладів як соціально-культурних інституцій

Музеї як науково-освітні заклади. Класифікація музеїв: історичні, археологічні, краєзнавчі, літературні, художні, етнографічні, технічні, галузеві тощо. Нормативно-правовий ресурс діяльності музеїв. Форми культурно-дозвілєвої діяльності музеїв: екскурсії, гуртки та клуби краєзнавців, науково-практичні конференції, виставки тощо. Організація та функціонування шкільних, народних музеїв, музейних кімнат. Сучасні зміни в соціальній ролі та діяльності музеїв. Реалізація освітньої та виховної функцій за допомогою культурно-мистецьких акцій. Форми культурно-мистецьких заходів у музеях (концерти, презентації, творчі зустрічі).

Меморіали, галереї та виставкові центри й зали, їх види й організація діяльності.

Тема 20. Парки у системі соціально-культурних інституцій

Парки як соціально-культурні центри. Їх класифікація і основні функції. Екологічна функція парків культури і відпочинку та їх роль у формуванні екологічної свідомості населення.

Класифікація парків за функціональним призначенням: парки культури та відпочинку, меморіальні, історичні, ботанічні, гідропарки, зоопарки, лісопарки, парки розваг (луна-парки), національні заповідники.

Особливості діяльності парків культури і відпочинку. Напрями соціально-культурної діяльності парків з урахуванням специфіки дозвілля різних груп населення: фізкультурно-масова робота, оздоровча робота, розваги в парках, організація дозвілля дітей. Особливості організації масових свят у парках. Атракціони в парковій індустрії дозвілля.

Тема 21. Соціально-культурна діяльність закладів клубного типу

Клуби, будинки, палаци культури народні доми як соціально-культурні інститути. Державна мережа культурно-дозвіллевих закладів. Нормативно-правове регулювання діяльності. Добровільність вибору занять як пріоритет відвідувача культурно-дозвіллевого закладу. Гурткова робота. Особливості функціонування аматорських концертно-виконавських колективів (гуртків). Напрями діяльності з різними віковими категоріями. Організація художньо-масових заходів: концертів, фестивалів, конкурсів, тематичних дискотек, маскарадів, народних гулянь, державних, професійних та народних свят тощо. Особливості сучасного етапу роботи культурно-дозвіллевих закладів.

Тема 22. Соціально-культурна функція закладів культури для дітей та юнацтва

Державна мережа закладів культури для дітей та юнацтва. Позашкільні заклади додаткової освіти для дітей. Палаци та будинки творчості дітей та юнацтва. Станції юних натуралістів, техніків, туристів. Дитячо-юнацькі спортивні школи. Дитячі стадіони. Дитячі парки. Літні оздоровчі табори. Музичні школи, художні школи, школи мистецтв. Дитячі та юнацькі бібліотеки. Лялькові театри, театри юного глядача та театри молоді. Планетарії. Дитячі залізниці. Клуби за місцем проживання. Особливості організації дитячого дозвілля. Комерційна мережа дитячих дозвіллевих центрів: особливості діяльності.

Тема 23. Організація соціокультурної діяльності людей з особливими потребами

Соціальна спрямованість дозвілля для людей з особливими потребами (кожна особистість має власну гідність, розуміє зміст свого існування, сприяє інтеграції людини в суспільство, задовольняє можливість самоідентифікації, дозволяє відчутти свою приналежність до певної спільноти).

Соціокультурна діяльність як складова соціокультурної реабілітації інвалідів. Система організаційних прийомів і методів впливу засобами культурно-дозвіллевої діяльності та надання послуг, з метою надання їм допомоги у відновленні (компенсації) порушених чи втрачених здібностей до діяльності відповідно до їхніх духовних інтересів, потреб і потенційних можливостей.

Адаптація, соціалізація, психологічна профілактика як складові соціально-культурних, рекреаційних та дозвіллевих проєктів для інвалідів. Проблеми, що можуть виникнути при організації дозвілля категорій населення з особливими потребами та спроба їх вирішення. Нетрадиційні види терапії у контексті дозвіллевої діяльності (арттерапія, ізотерапія, музикотерапія, бібліотерапія, ігрова терапія, глинотерапія, гарденотерапія та ін.).

Технології соціокультурної реабілітації (соціальна складова: досягнення позитивних змін способу життя, вихід на такий рівень компетенції, що дозволяє вступати в звичайні соціальні контакти і взаємодії; культурна складова: засоби, за допомогою яких людина з обмеженими можливостями виявляє і реалізує свій духовний, творчий потенціал).

Тема 24. Особливості організації соціокультурної діяльності для людей зрілого віку

Психологічні особливості людей зрілого віку та особливості їх залучення до соціокультурної діяльності.

Теоретичні основи організації дозвілля людей зрілого віку. Основні завдання культурно-дозвіллевих програм для людей зрілого віку (підтримання та збереження соціального статусу людини в суспільстві, підтримка почуття соціальної повноцінності та причетності до життя, розвиток нових інтересів і освоєння нових видів соціальної діяльності, що дозволяють заповнити дозвілля, поповнити бюджет, знайти нових друзів, розширити кругозір, відновити трудову діяльність, адаптуватися до мінливого світу, до нових соціальних ролей тощо).

Перспективи організації управління соціокультурною діяльністю людей зрілого віку.

Тема 25. Туристично-екскурсійні та санаторно-курортні заклади в інфраструктурі соціально-культурної діяльності

Туристично-екскурсійне обслуговування як складова частина соціально-культурної діяльності. Види туристсько-екскурсійних закладів (готелі, мотелі, кемпінги, туристичні бази, туристичні поїзди, туристичні пароплави) та напрями їх діяльності. Реалізація рекреаційної й гедоністичної функцій туризму у процесі туристсько-екскурсійної діяльності. Фактори, що забезпечують розвиток туризму. Специфіка туризму як виду соціально-культурної діяльності. Задоволення культурних потреб у сфері туризму.

Діяльність туристичних фірм. Культурно-дозвіллева діяльність у туризмі. Регіональні особливості розвитку туризму. «Зелений туризм». Міжнародний туризм.

Оздоровлення та рекреація як основні функції санаторно-курортних закладів (санаторіїв, профілакторіїв, пансіонатів). Санаторно-курортні заклади в інфраструктурі соціально-культурної діяльності.

Тема 26. Розвиток туристичної індустрії у контексті соціокультурної діяльності

Проблеми розвитку туризму в Україні. Значення туризму для розвитку соціально-економічної сфери держави. Ефективність державного управління галуззю. Основні напрями співробітництва України з державами - членами ЄС відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у частині «Туризм», які стосуються обміну інформацією, сталого розвитку туризму, просування та розвитку туристичних продуктів і ринків, навчання спеціалістів й ін. Першочергові завдання Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію у сфері туризму на 2014–2017 рр.: внесення змін до Закону України «Про туризм», розробка проекту Стратегії розвитку туризму та курортів до 2025 року, гармонізація національних стандартів зі стандартами Міжнародної організації стандартизації. Заходи щодо реалізації програми інтеграції України у туристичний простір ЄС протягом 2014–2017 рр.

Законодавча база розвитку туризму в Україні. Нормативно-правові актів щодо залучення іноземних інвестицій, покращення фінансування з боку держави, гармонізація кваліфікаційних вимог та стандартів вищої освіти для підготовки фахівців у сфері туризму.

Туризм як динамічна форма торгівлі соціально-культурними послугами. Надання соціально-культурних послуг як умова задоволення потреб споживачів і отримання певної вигоди суб'єктами, які їх продукують. Основними елементами успішної реалізації соціально-культурних послуг є ефективна система просування їх на ринок, оптимальна цінова політика.

Тема 27. Соціально-культурна цінність музейного туризму

Туризм як явище культури. Передумови та сучасні тенденції розвитку культурного туризму як ресурсу регіонального розвитку та фактору впливу на соціальну й культурну сферу, екологію, зовнішньоекономічну діяльність і міжнародні відносини. Зміщення акцентів туристичних інтересів як наслідок процесів глобалізації. Специфіка взаємодії та взаємообумовленості розвитку музею і туризму. Переосмислення концепції музею в умовах ринкової конкуренції. Унікальність та роль музейного продукту у розвитку туристичного ринку та залученні до музею туристів. Різновиди музейного продукту як поле наукової, пошукової, креативної діяльності сучасного музею. Створення музеїв нового типу. Співпраця музеїв та індустрії туризму як характерна риса часу.

Тема 28. Діяльність закладів розважально-комерційного дозвілля

Індустрія розважального бізнесу в структурі дозвілля (нічні клуби, парки розваг, атракціони, кегельбан, більйардні зали, зали гральних автоматів, мюзик-холи, вар'єте, дансинги, казино, ресторани, кафе та інші центри ігрового дозвілля).

Шоу та розважальні програми. «Зіркові» гості (артисти, спортсмени тощо) як елемент залучення відвідувачів. Лотерея, тоталізатор. Карти та картярські ігри. Приватний клуб: клубна діяльність, організація, управління, розвиток. Маркетингова діяльність.

Тема 29. Соціально-культурний потенціал корпоративного свята

Особливості корпоративного свята як форми відпочинку членів трудового колективу. Корпоративні форми відпочинку - комплексні заходи, що служать цілям формування та розвитку корпоративної культури.

Тимбілдинг (або командоутворення), згуртування команди як елемент корпоративної культури і підвищення ефективності роботи. Формування корпоративної культури спілкування, позитивного мікроклімату в колективі, відкриття творчого потенціалу. Основні види корпоративів: бенкет, фуршет, раут, презентація, корпоратив на природі (спортивні розваги, прогулянки, подорожі). Корпоративний вечір відпочинку – форма відпочинку та розваг, що складається з пізнавальних і розважальних компонентів.

Використання різноманітних елементів вечора відпочинку: вшанування, нагородження, конкурси, аукціони, лотереї, сюрпризи, експрес-інтерв'ю, бліц-анкети, виставки, концертні номери, танці тощо.

Корпоративні масові заходи - колективні походи до театру; кінотеатри, аквапарки, концертні установи. Формування традицій в колективі: ювілеї, свята, вітання.

Тема 30. Свята, фестивалі, церемонії як види спеціальних подій у соціально-культурній практиці сьогодення

Свято - день (або дні) торжеств на честь, в пам'ять визначної події або особи. Класифікація свят. За змістом (громадсько-політичні, професійні, традиційно сезонні, спортивні, народні релігійні тощо). За масштабом святкування (загальнодержавні, регіональні, місцеві, особисті). За контингентом учасників (свята для дітей, молодіжні, для різних категорій населення). Свято як комплекс заходів, що поєднують активну дію з сприйняттям видовища.

Структурні компоненти масового свята: хода, кавалькади, демонстрації, театралізовані вистави, мітинги, концерти, обряди, спортивні видовища, виставки, ярмарки тощо. Народне гуляння як форма проведення свята. Ярмарок як складовою частиною народного гуляння.

Фестиваль – масовий захід, що включає показ досягнень у сфері музики, театру, кіно тощо. Види фестивалів.

Церемонія як урочистий ритуал нагородження, відзнаки (артиста, спортсмена, члена трудового колективу). Особливості ритуалу церемонії початку нового бізнесу (відкриття магазину, кафе, підприємства тощо).

Тема 31. Соціально-культурний потенціал міжнародних фестивалів мистецтв

Міжнародні фестивалі мистецтв в історико-культурній ретроспективі. Фестиваль як явище культури. Роль фестивалів мистецтв у розширенні міжкультурних контактів. Дозвіллева складова фестивалю як масового свята, його соціокультурний потенціал.

Роль ЮНЕСКО у розвитку фестивальної культури. Фестиваль як інструмент у питаннях міжкультурної взаємодії, створення єдиного культурного простору. Жанрова різноманітність мистецьких фестивалів. Глобалізаційні процеси крізь призму фестивального руху.

Міжнародний конкурс «Євробачення» як механізм культурного обміну. Конкурс «Євробачення» в історико-культурній ретроспективі. Конкурс як фактор розширення міжкультурних контактів. Система його організації та проблемний ряд. Умови участі в конкурсі, процедура відбору учасників. Переваги і негативні аспекти в організації подібних програм. Правило «Великої п'ятірки»: переваги та недоліки. Здобутки українських виконавців на цьому конкурсі. Тиждень «Євробачення»: репетиції, прес-конференції, інтерв'ю, вечірка у Євробаченні як механізми культурного обміну.

Тема 32. Міжнародні фольклорні фестивалі як форма презентації української народної культури у світовому соціокультурному просторі

Відродження та збереження традицій і обрядів як фактор локалізації національно-культурних ознак: сутність, форми організації цієї організації, культурний результат та

проблеми в сучасних умовах. Глобалізація як чинник сучасного життя. Позитивні і негативні аспекти цього процесу.

Фестиваль народної творчості як інструмент збереження народної культури і її популяризації. Інші форми цієї діяльності, що побутували у різних народів, виявлення спільних джерел їх виникнення і розвитку, підтримка і пропагування багатонаціональних культурних здобутків рідного краю, збереження мови, культури національних меншин та ознайомлення з етнічною культурою і традиціями інших народів світу.

Фестиваль народної творчості як інструмент успішного втілення у життя народної культури та її популяризації шляхом ознайомлення з творчими колективами, окремими виконавцями та майстрами декоративно-прикладного мистецтва, налагодження культурних зв'язків та творчого взаємообміну між етнічними групами України та інших країн світу, підвищення ролі культурної спадщини у формуванні соціокультурного середовища.

Фестивалі народної творчості як самоідентифікація та самопрезентація української нації в умовах глобалізаційних процесів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ВСТУПНИКІВ

Критерії оцінювання результатів вступного випробування встановлюються у нормах чотирьох рівнів досягнень початкового, середнього, достатнього, високого) за ознаками правильності, логічності, обґрунтованості, цілісності відповіді; обсягу, глибини та системності знань (в межах Програми); рівнів сформованості навчальних та предметних умінь і навичок, володіння розумовими операціями (аналізу, синтезу, порівняння, класифікації, узагальнення тощо); самостійності оцінних суджень.

Рівень професійної компетентності вступників оцінюється за 200-бальною шкалою. Виділені такі рівні компетентності.

I рівень – початковий. Відповіді вступника не опанував зміст програми вступного іспиту, теоретичні знання з основ менеджменту та управління соціокультурною діяльністю елементарні, фрагментарні. У відповідях на практичні та творчі завдання вступник не виявляє самостійності, демонструє невміння аналізувати соціокультурні процеси. Відсутнє знання та володіння термінологією.

II рівень – середній. Вступник володіє певною сукупністю теоретичних знань, практичних умінь, навичок, здатний виконувати завдання за методами менеджменту і соціокультурного аналізу, володіє елементарними вміннями здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання.

III рівень – достатній. Вступник знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень.

IV рівень – високий. Передбачає глибокі знання з основ менеджменту та управління соціокультурною діяльністю, вміння застосовувати знання творчо, здійснювати зворотній зв'язок у своїй роботі, самостійно оцінювати різноманітні соціокультурні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію. Відповідь вступника свідчить про його уміння адекватно оцінити власні здібності, можливості. Відповіді вступника визначаються глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу

**Таблиця відповідності рівнів компетентності значенням 200-бальної шкали оцінювання
відповідей вступників під час фахового випробування**

Рівень компетентності	Шкала оцінювання	Національна шкала оцінювання
Початковий Відповіді вступника невірні, фрагментарні, демонструють нерозуміння програмового	0-99	незадовільно

матеріалу в цілому		
Середній Відповіді вступника визначаються розумінням окремих аспектів питань програмного матеріалу, але характеризується поверховістю та фрагментарністю, при цьому допускаються окремі неточності у висловленні думки	100-149	задовільно
Достатній Відповіді вступника визначаються правильним і глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу, але при цьому допускаються окремі неточності не принципового характеру	150-179	добре
Високий Відповіді вступника визначаються глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу	180-200	відмінно

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Світова та українська культура. Львів : Світ, 2004. 344 с.
2. Анучина Л. В., Гребенюк Н. Є., О. А. Лисенко О. А. Українська та зарубіжна культура. Харків : Одиссей, 2006. 375 с.
3. Багацький В. В., Кормич Л. І. Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ ст. Київ : Кондор, 2004. 302 с.
4. Білоцерківський В. Я., Шейко В. М. Історія української культури. Київ : Знання, 2009. 413 с.
7. Бойко О. П. Культура дозвілля у суспільстві ризику. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. 285 с.
5. Висоцький О. Ю. Історія української культури. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. 130 с.
6. Виткалов В. Г. Українська культура. Сторінки історії ХХ століття. Рівне : Вертекс, 2005. 640 с.
7. Виткалов В. Г. Спеціальна підготовка здобувачів вищої освіти за ступенем бакалавра спеціальності 034 - «Культурологія». В. Г. Виткалов, Л. К. Костюк, Н. Г. Шолудько та ін. Рівне : РДГУ, 2016. 206 с.
8. Виткалов С. В. Рівненщина: культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності. Рівне : ПП ДМ, 2012. 416 с.
9. Виткалов С. В. Культурно-мистецька Україна в регіональних вимірах : митці, художні колективи та організатори культурно-мистецького життя краю. Рівне : Дятлик М., 2014. 362 с.
10. Виткалов С. В. Українська культура. Рівне : РДГУ, 2015. 195 с.
11. Виткалов С. В. Історіографія культури України. Рівне : РДГУ, 2016. 186 с.
12. Греченко В. А., Чорний І. В., Кушнерук В. А., Рижко В. А. Історія світової та української культури. Київ : Літера, 2000. 464 с.
13. Європейська та українська культура в нарисах. За ред. І. З. Цехмістро, В. І. Штанько, В. С. Старовойт та ін. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 320 с.
14. Історія української та зарубіжної культури. С. М. Клапчук, Б. І. Білик, Ю. А. Горбань та ін. Київ : Знання-Прес, 2007. 358 с.
15. Качкан В. А., О. Б. Величко, Н. М. Божко та ін. Історія української культури. Київ

: Медицина, 2014. 231 с.

16. Корній Л. П. Історія української музичної культури від давнини до початку ХХ століття. Київ : Муз. Україна, 2018. 364 с.

17. Корінний М. М., Шевченко В. Ф. Короткий енциклопедичний словник з культури. Київ : Україна, 2003. 384 с.

18. Кочубей Н. В. Соціокультурна діяльність : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2015. 122 с.

19. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Основи менеджменту. Київ : «Академвидав», 2002. 262 с.

20. Кутузова Г. І. Культурно-дозвілєва діяльність. Луцьк : Захарчук В. М., 2013. 251 с.

21. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. За ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника. Львів : Світ, 2005. 568 с.

22. Личковах В. А., Юайхулліна Г. Етнокультурологія. Київ : НАКККиМ, 2018.

23. Мошек Г. Є., Поканевич Ю. В., Соломко А. С., Семенчук А. В. Менеджмент. Київ : Кондор, 2009. 392 с.

24. Пальм Н. Д., Гетало Т. Є. Історія української культури. Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. 296 с.

25. Петрова І. В. Проектування в соціально-культурній сфері. Київ : Вид-во КНУКиМ, 2007. 372 с.

26. Поплавський М. М. Менеджер культури. Київ : МП «Леся», 1996. 416 с.

27. Попович М. В. Нарис історії культури України. Київ : АртЕк, 2001. 728 с.

28. Рудьєв В. А., Гуткевич С. О. Менеджмент. Київ : «Центр учбової літератури». 2011. 311 с.

29. Склярєнко Г. Я. Сучасне мистецтво України. Портрети художників. Київ : Huss. 2018. 472 с.

30. Тексти культури: дослідження, інтерпретація. Київ : Ін-т культурології НАМ України, 2017.

31. Хома І. Я., Сова А. О., Мина Ж. В. Історія української культури. Львів : Видавництво «Львівської політехніки». 2012. 356 с.

32. Шейко В. М., Білоцерківський В. Я. Історія української культури. Київ : Знання, 2011. 271 с.

33. Чорна Н. В., Горячковська Г. М. Історія української культури. Харків : ХНУРЕ, 2012. 200 с.

34. Яременко Н. В. Дозвілєзнавство. Фастів : «Поліфаст», 2007. 460 с.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

Сайт приймальної комісії Рівненського державного гуманітарного університету:

vstup-rdgu.info/

Сайт наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету:

library.rshu.edu.ua/

Сайт кафедри культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету:

kulturologiya.rv.ua/